



УДК 378:811.111(073)
DOI 10.32999/ksu2413-1865/2019-88-24

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Хоменко Олександр Вікторович,
доктор педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови факультету перекладачів
Київський національний лінгвістичний університет
l.j.khomenko.home@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2539-837X

У статті порушено проблему підготовки нового соціально-професійного типу особистості фахівця, кваліфікація якого розглядається як синтез його загальних та професійних компетентностей, до яких належить і здатність спілкуватися іноземними мовами. Здійснено спробу довести значення міждисциплінарної інтеграції для такої підготовки. Зауважено, що формування професійної іншомовної комунікативної компетентності відбувається сьогодні відокремлено від формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Наголошено, що досягти їх органічної єдності можна лише шляхом переходу на інтегративне навчання, оскільки концепція консолідації знань через інтегративне навчання є сучасною в загальнокультурному плані як прагнення до єдиного системного сприйняття світу, до взаємопроникнення культур. Представлено авторське визначення поняття «інтегративне навчання». Виділено компоненти інтегративного навчання іноземної мови майбутніх фахівців: дидактико-методичний, результативно-діяльнісний, змістовний. Визначено принципи інтегративного навчання та окреслені шляхи його реалізації як механізму забезпечення якості оволодіння мовою для спеціальності. Акцентовано увагу на визначенні оптимального співвідношення фундаментальних і прикладних знань, оскільки проблема такого співвідношення в інтегративному (мовному і професійному) навчанні практично не висвітлена. Окреслено критерії вибору оптимального співвідношення спеціальних і мовних знань з позиції інтеграції дисципліни «іноземна мова» та спеціальних дисциплін. Зазначено, що реалізація інтегративного навчання можлива лише завдяки міжкафедральній взаємодії, що передбачає створення в структурі кафедр або поза ними (в залежності від фінансових можливостей вищого навчального закладу) міжкафедральної навчально-наукової лабораторії. Підкреслено, що доцільність створення такої лабораторії зумовлюється світовими освітніми тенденціями. Описано функції лабораторії. Приділено увагу концепції викладання командою, модифікація якої відповідно до умов наших вищих навчальних закладів розглядається як базисна. Зазначено, що йдеться про білінгвальне викладання, яке передбачає високий рівень співпраці між викладачами фахових дисциплін та викладачами іноземних мов при розробці інтегрованих курсів.

Ключові слова: *міждисциплінарність, міждисциплінарна інтеграція, інтегративне навчання, професійна мовна особистість, міжкафедральна взаємодія.*

INTERDISCIPLINARY INTEGRATION AS A MECHANISM FOR PROFESSIONAL LANGUAGE PERSONALITY FORMATION

Khomenko Oleksandr Viktorovych,
Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate professor at the Department of English Language, Faculty of
Translation and Interpreting, Kyiv National Linguistic University
l.j.khomenko.home@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2539-837X

The paper raises the problem of a new professional type of student's personality formation whose qualification is considered as a synthesis of general and professional competencies, including the ability to communicate in foreign languages. The author has attempted to prove the value of interdisciplinary integration. The principles of integrative education have been determined and the ways of their implementation have been outlined as a mechanism for the students' language proficiency quality assurance.

It has been emphasized that integrative education is capable to increase the efficiency of the professional and foreign language training by combining them into a single whole. The author pointed out that each academic discipline must act as both the means and the fragment of the learning environment for the professional competences formation. The integrative teaching has been defined as a student-centered educational process directed to the formation of the linguistic professional personality. The optimal structure of integrative education is the one that is similar to the structure of scientific research, combining both fundamental and applied



aspects. Therefore foreign language training is considered as the interaction of major disciplines with foreign languages, directed to the formation of a linguistic professional personality possessing systemic scientific thinking and production culture. The criteria for choosing the optimal ratio of special and linguistic knowledge in the context of integration of the discipline "foreign language" and special disciplines have been outlined. The concept of teaching by the team that provides a high level of cooperation between teachers of special subjects and foreign language teachers in the development of integrated courses has been introduced. It has been emphasized that the interaction of teachers of foreign languages with specialists of a particular profession expands their professional competence.

Key words: *interdisciplinarity, interdisciplinary integration, integrative education, professional linguistic personality, interdepartmental interaction.*

Постановка проблеми. Актуальність статті зумовлюється соціальним замовленням суспільства на новий соціально-професійний тип особистості фахівця, кваліфікація котрого розглядається як синтез його загальних і професійних компетентностей, до яких належить і здатність спілкуватися іноземними мовами. Цілісність професійної діяльності фахівця вимагає міждисциплінарної інтеграції для його підготовки.

Мета статті – обґрунтувати необхідність такої інтеграції. Реалізація мети досягається постановкою таких завдань: 1) проаналізувати теорію міждисциплінарної інтеграції як засіб підвищення ефективності навчального процесу у вищій школі; 2) виділити компоненти інтегративного навчання іноземної мови майбутніх фахівців на основі авторського визначення поняття інтегративного навчання; 3) визначити принципи інтегративного навчання; 4) окреслити шляхи реалізації інтегративного навчання як механізму формування професійної мовної особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У контексті викладеного ми поділяємо думку, що для формування цілісного професійного мислення майбутніх фахівців перспективним видається аналіз інтеграційних процесів (Попова, 2013). Проте інтеграційні процеси – багатомірне та багаторівневе явище. Для наших цілей важливим є один із аспектів цього явища – міждисциплінарна інтеграція. Аналіз джерел свідчить, що теорія міждисциплінарної інтеграції як засобу підвищення ефективності навчального процесу у вищій школі розроблена достатньо. Причому особливою увагою користується проблема інтеграції іноземної, спеціальної та психолого-педагогічної підготовки (Ю.А. Гапон, О.В. Данчева, Л.В. Максимчук, Т. Поясок та ін.).

Що ж стосується її практичного втілення в дидактичних форматах, то тут існують проблеми. Це пояснюється тим, що міждисциплінарний підхід до проектування цілісного навчального процесу лише починає змінювати предметно-дисциплінарний.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На нашу думку, саме *інтегративне навчання* здатне вирішити проблему підвищення ефективності професійної та іноземної підготовки, об'єднавши їх у єдине ціле. Виходимо з того, що наша система іноземної підготовки традиційно націлена на формування професійної іноземної комунікативної компетентності студента шляхом текстової діяльності. Проте навіть добре володіння іноземною мовою в аудиторії дуже часто виявляється недостатнім у виробничих умовах. Напрошується висновок, що сьогодні професійна іноземна компетентність виробляється вже за порогом ВНЗ. На наше переконання, це відбувається тому, що, не дивлячись на яскраво виражену тенденцію до професіоналізації іноземної підготовки у вищій школі, формування професійної іноземної комунікативної компетентності відбувається відокремлено від формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Досягти їх органічної єдності можна лише шляхом переходу на інтегративне навчання. Концепція консолідації знань через інтегративне навчання є сучасною в загальнокультурному плані як прагнення до єдиного системного сприйняття світу, до взаємопроникнення культур. Ми поділяємо думку, що кожна навчальна дисципліна повинна виступати одним із засобів і одночасно фрагментом навчального середовища для формування професійних компетентностей (Крупченко, Кузнецов, 2011). У фаховій літературі немає однозначного трактування інтегративного навчання. Тому вважаємо за доцільне у нашому дослідженні керуватися власним визначенням поняття.

Інтегративне навчання – це спосіб організації навчального процесу, за якого інтегральна особистість студента перебуває в центрі лінгвоосвітнього процесу і спрямовує його на формування такої цілісності, як мовна особистість професіонала (Хоменко, 2014: 257). Це спонукає до міждисциплінарної інтеграції з гуманітарними та спеціальними дисциплінами, яка повинна відобразитися в комплексі дидак-



тичних матеріалів. Останні передбачають інтеграцію різних видів діяльності з метою формування і розвитку у майбутніх фахівців інтегративного мислення як запоруки їх конкурентоспроможності. Інтегративне навчання передбачає узагальнене розуміння спільних для гуманітарних і фахових дисциплін понять, застосування однакових *методів і форм* навчання (зокрема інтегративних), *контролю та корекції* навчальних досягнень студентів, що спрямовують навчальний процес на об'єднання знань (Енциклопедія освіти, 2008). Виходячи з цього визначення, ми виділяємо такі компоненти інтегративного навчання іноземної мови майбутніх фахівців: дидактико-методичний, результативно-діяльнісний, змістовний. *Дидактико-методичний компонент* передбачає інтегрування педагогічних технологій / методик навчання різних дисциплін (інтенсивних технологій навчання іноземних мов, рольових ігор, проблемного методу, методу проєктів, кейс-технологій тощо). *Результативно-діяльнісний компонент* зумовлює інтеграцію форм навчання різних предметів. У свою чергу, це передбачає використання творчих завдань, які сприяють формуванню креативності, самостійності мислення, усуваючи його стереотипність, стандартність тощо. *Змістовний компонент* включає в себе відбір навчальних матеріалів, організацію матеріалу, позааудиторну діяльність (міжкультурну взаємодію, що передбачає участь у реальних чи змодельованих (виробничих) контактах із носіями мов, що вивчаються, або з використанням англійської мови як лінгва франка) та самостійну роботу студента над матеріалом (Хоменко, 2014: 257–258).

Виходячи з мети інтегративного навчання – формування такої цілісності, як професійна мовна особистість, а отже, і результату навчання – формування професійної іншомовної комунікативної компетентності, виокремлюємо релевантні меті інтегративного навчання принципи: *цілісності*, що передбачає формування цілісної картини майбутньої професії та сприяє розумінню майбутнім фахівцем взаємозв'язку між спеціальними дисциплінами й іноземною мовою; *креативності* – спрямований на розвиток оригінального, нестандартного підходу до проблеми, пошук нестандартних рішень, ідей; *результативної діалогічності*, що означає формування у майбутнього фахівця здатності самостійно у визначених ним самим межах реалізовувати та розвивати вміння діалогічного іншомовного спілкування у процесі професійної міжкультурної комунікації; *варіативності*, що передбачає варіативність

навчальних матеріалів, завдань, змодельованих ситуацій відповідно до рівня володіння мовою, здібностей студента, цілей, які він ставить перед собою, тощо; *орієнтації на самоосвіту і саморозвиток*, що зумовлює пошук форм, завдань, які стимулюють пізнавальну активність студента, прагнення дізнатися більше зі спеціальності чи мови для спеціальності; *відчуття команди*, що передбачає розвиток навичок роботи в команді, ділової співпраці, спілкування тощо; *самоуправління діяльністю*, що потребує моделювання нестандартних і спонтанних виробничих ситуацій у міжкультурному професійному просторі, які розвивають вміння діяти і приймати відповідальні рішення, спонукають до ефективної поведінки в умовах стресу чи конкурентного середовища (Хоменко, 2015).

Спробуємо окреслити шляхи реалізації інтегративного навчання як механізму забезпечення якості оволодіння мовою для спеціальності. На нашу думку, починати слід з *уточнення предметного змісту*, зокрема вимог до відбору й організації матеріалу для інтегративної іншомовної підготовки та *визначення оптимального співвідношення фундаментальних і прикладних знань*. Оскільки вивчення різних теоретичних джерел свідчить, що проблема такого співвідношення в інтегративному (мовному і професійному) навчанні практично не висвітлена, спробуємо окреслити критерії вибору оптимального співвідношення фундаментальних і прикладних знань, спеціальних і мовних знань із позиції інтеграції дисципліни «іноземна мова» та спеціальних дисциплін. Виходимо з того, що оптимальною вважаємо таку структуру інтегративного навчання, яка аналогічна структурі наукового дослідження, де поєднуються фундаментальні та прикладні аспекти. Поділяємо думку дослідників, котрі розглядають взаємозв'язок фундаментальних і прикладних знань як взаємодію одних стійких станів (понять, законів, фактів) з іншими (порівняльним аналізом, синтезом, порівняльним мисленням), перехід одних станів (знання визначень, законів, фактів) в інші (формування понять, комплексне рішення проблем) (Манушин, 2012). Тобто взаємозв'язок існує, якщо студент не тільки розуміє і володіє фундаментальними, прикладними, методологічними знаннями, але й, порівнюючи й аналізуючи, може застосовувати їх на практиці для комплексного вирішення проблем. Таким чином, сучасні фахівці повинні не лише мати фундаментальну підготовку, яка базується на найновіших наукових даних, але й володіти навичками самостійної дослідницької роботи



та проектування. Майбутній фахівець повинен володіти професійними вміннями у трьох основних видах діяльності: 1) професійній; 2) науково-дослідницькій; 3) проектно-аналітичній. Оскільки адекватною сучасній науці формою фундаментальності освіти стає її комунікативний, міждисциплінарний характер, то зростає потреба у зміні змісту освітньої та педагогічної діяльності. Необхідний дидактичний арсенал, здатний забезпечити високий рівень професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця. Насамперед ідеться про удосконалення змісту, організації, технологій володіння іноземними мовами, до якого спонукає компетентність як домінанта професійної підготовки фахівця. Тобто іншомовна підготовка фахівця розцінюється як елемент його фундаментальної підготовки, коли спеціальні дисципліни та іноземні мови взаємодіють і взаємодоповнюють одна одну, виступаючи як дві сторони однієї і тієї ж мети – формування полікультурної мовної професійної особистості, котра б володіла системним науковим мисленням, творчою активністю, інформаційною та виробничою культурою. Усі дисципліни – складові частини інтегративного навчання – об'єднані навчальним результатом, формуванням професійної компетентності, невід'ємним компонентом якої виступає професійна іншомовна комунікативна компетентність. Таким чином, інтегративне навчання в межах іншомовної підготовки розуміється нами як одночасне і *рівноцінне* здійснення лінгвістичної та професійної підготовки. Отже, для кожної окремої спеціальної дисципліни для інтегративного навчання в межах іншомовної підготовки слід визначити свій предмет і методи, спрямовані на розвиток професійної індивідуальності майбутнього фахівця. Стосовно ж самої іноземної мови слід зазначити, що йдеться про поєднання мовленнєвих дій іноземною мовою з діями, характерними для фахових дисциплін. Таке поєднання і взаємозв'язок фундаментальних і прикладних знань, на наше переконання, відображає критерій *модульної організації* навчального процесу, оскільки об'єднані в модулі дисципліни близькі одна до одної тематично, незалежно від їх загальнонаукового статусу. Звідси витікає і наступний критерій – *тематичний*, який передбачає організацію матеріалу за тематичною ознакою. Зрозуміло, що співвідношення фундаментальних і прикладних знань, насамперед, повинно відповідати особистісним потребам, мотивам та інтересам самих студентів. Тобто йдеться про критерій *адекватності*, який сприяє роз-

витку особистості майбутнього фахівця як професійної індивідуальності з цілісним уявленням про картину світу й орієнтованою на розвиток / саморозвиток. Щоб визначити критерії оптимального співвідношення спеціальних і мовних знань, слід, як нам видається, окреслити коло актуальних професійних функцій майбутніх фахівців, пов'язаних зі знанням іноземної мови. Звідси витікає критерій *соціально-професійної релевантності*, згідно з яким співвідношення спеціальних і мовних знань визначається в контексті вимог до фахівця, його майбутніх професійних обов'язків, що зумовлює відповідність змісту інтегративного навчання реальним комунікативним ситуаціям.

Вважаємо, що на оптимальне співвідношення фундаментальних і прикладних знань впливає співпраця ВНЗ із безпосередніми замовниками і споживачами інноваційної продукції та кадрів – регіонами, підприємствами, компаніями, дослідницькими організаціями, міжнародними компаніями, фірмами тощо. Критерій *врахування конкретних потреб та особливостей замовників майбутніх фахівців* дозволить визначити й актуалізувати іншомовну професійну комунікативну компетентність майбутніх фахівців.

У забезпеченні участі студентів у роботі *комплексних полідисциплінарних, орієнтованих на практику колективів*, у яких відбувається органічне вклучення майбутніх фахівців в активну творчу діяльність, ми вбачаємо ще один критерій поєднання фундаментальних і прикладних знань. Йдеться про бізнес-проекти чи участь у роботі навчально-дослідних лабораторій. Такі творчі колективи створюють передумови для переходу від навчально-освітнього процесу до науково-освітнього і є, по суті, творчими майстернями, науковими школами.

Реалізувати все викладене можна лише завдяки *міжкафедральній взаємодії*. Вважаємо за доцільне створення в структурі кафедр або поза ними (залежно від фінансових можливостей вищого навчального закладу) міжкафедральної навчально-наукової лабораторії. Доцільність створення такої лабораторії зумовлюється аналізом світових тенденцій стосовно розвитку університетської освіти. Функціям сучасного університету, які ми класифікуємо як навчальну, науково-дослідницьку, культурно-виховну, сервісну, відповідає діяльність міжкафедральної навчально-наукової лабораторії. До стратегічних завдань такої лабораторії відносимо: забезпечення сучасних умов у контексті світових кваліфікаційних



вимог для професійного становлення полікультурної особистості, що виражається в отриманні нових комплексних знань на основі міждисциплінарної інтеграції та інноваційних технологій, у вмінні аналізувати та порівнювати їх і використовувати на практиці; формування особистісно орієнтованого освітнього середовища, яке сприяє особистісному і професійному розвитку студентів на основі науково-дослідницької, проектної, комунікативної діяльності з інформаційно-педагогічним супроводом і підтримкою; посилення дослідницької та практичної складової частин у підготовці фахівців і діяльності науково-педагогічних кадрів. До функцій міжкафедральної навчально-наукової лабораторії відносимо: введення міждисциплінарних модулів і розробку інтегрованих програм, спецкурсів; інтегрованих програм, що реалізують інформаційно-комунікаційні технології; інтегрованих курсів для дистанційного навчання; відповідних дидактичних матеріалів (інтегрованих текстових матеріалів, підручників, які враховують сучасні досягнення в розвитку комп'ютерного навчального середовища і які б могли використовуватися поруч зі стереотипними професійно орієнтованими навчальними посібниками); сценаріїв ділових ігор; спільних творчих проектів, які передбачають вирішення конкретних проблемних ситуацій (кейсів); спільних міжнародних проектів тощо. До першочергових функцій міжкафедральної навчально-наукової лабораторії ми відносимо створення дидактико-методичного забезпечення для вирішення завдань міждисциплінарної інтеграції. Зрозуміло, що інтегроване навчання здійснюється на базі інтегрованих програм, розробка яких також належить до функцій лабораторії. В основі таких програм повинен лежати модульний підхід. Саме він забезпечує цілісність фундаментальної освіти, тому що окремі дисципліни не розглядаються як сукупність традиційних курсів і повинні інтегруватися в єдині модулі. Вважаємо також за доцільне, беручи до уваги зазначений вище критерій врахування конкретних потреб та особливостей замовників майбутніх фахівців, залучати до розробки інтегрованих програм і представників організацій-замовників. У цьому зв'язку слід зауважити, ґрунтуючись на даних дослідників, зокрема В.І. Майорова (2007), що за останнє десятиріччя в багатьох країнах (США, Великій Британії, Японії, Італії, Австралії, Німеччині, Китаї та ін.) велика увага приділяється розробці й освоєнню саме інтегрованих освітньо-виробничих програм. Визнано, що такі програми є найефективнішими, оскільки

дозволяють забезпечити високу якість теоретичного навчання та практичної професійної підготовки. Крім того, до функцій зазначеної вище лабораторії можна віднести: надання допомоги професорсько-викладацькому складу кафедр у проведенні навчально-методичної й організаційної роботи зі студентами в умовах інтегративного навчання; надання допомоги студентам у вивченні дисциплін, формуванню навичок (лінгво) самоосвіти; аспірантам і здобувачам – у вирішенні проблем їх науково-дослідної роботи; спільну наукову творчість; контроль за новинками у відповідних галузях наук та оперативне внесення коректив до інтегрованих програм, залежно від інноваційних змін у професійному середовищі; встановлення та розвиток міжнародних зв'язків з метою залучення зарубіжних талановитих студентів і викладачів до проектів лабораторії та реалізації результатів спільної науково-освітньої діяльності; налагодження взаємодії зі співвітчизниками, котрі займаються науковою, інноваційною діяльністю за кордоном, з метою залучення їх до реалізації науково-практичних проектів; консалтингову діяльність; тьюторство як технологію індивідуального супроводу процесу оволодіння професійною компетентністю.

Резюмуючи все викладене вище, зазначимо, що міжкафедральну навчально-наукову лабораторію ми розглядаємо як утворення, здатне забезпечити єдність іншомовної та фахової підготовки, дослідницької та інноваційної діяльності у взаємозв'язку з професійною практикою. Вивчення інтернет-публікацій, бесіди з викладачами ВНЗ із різних регіонів показали, що процес створення подібного роду лабораторій в Україні вже почався. Щоправда, це стосується, переважно, медицини (наприклад, міжкафедральна навчально-наукова лабораторія неінвазивних методів дослідження біологічних об'єктів, КПІ) тощо. Поки що не спостерігається таких лабораторій у сфері іншомовної підготовки.

У контексті міжкафедральної взаємодії заслуговує на увагу концепція викладання командою (Davis, 1997), модифікацію якої відповідно до умов наших вищих навчальних закладів ми розглядаємо як базисну. Викладання командою (team-teaching) – це спільне викладання або обмін викладацькими рішеннями та стратегіями між викладачем із фахової дисципліни та викладачем іноземної мови. Заняття може проходити двома мовами – іноземною та рідною. Тобто йдеться про білінгвальне викладання. Воно передбачає високий рівень співпраці між викладачами



фахових дисциплін і викладачами іноземних мов у розробці інтегрованих курсів, що враховують реальні потреби студентів і їх майбутніх роботодавців та об'єднують інтелектуальний потенціал викладачів. За такої взаємодії виникає можливість обміну інформацією, знаннями й ідеями з різних галузей знань.

Проте слід зазначити, що, як свідчить аналіз джерел, теоретичні засади командного викладання в контексті іншомовної підготовки ще недостатньо розроблені в українському науковому просторі. З'являються лише окремі проекти міжкафедральної взаємодії, які успішно втілюються в життя в окремих вищих навчальних закладах. Передбачена міжкафедральною взаємодією співпраця між викладачами є двостороннім процесом: теоретично викладачі різного профілю мають реальну вигоду від цього способу організації процесу навчання (Т. Hutchinson, А. Waters, 1987). Зокрема, інтеракція викладачів іноземних мов із фахівцями конкретної професії розширює їх професійну компетентність. Викладачі іноземних мов отримують: усвідомлення реального контексту іншомовного професійного спілкування і реальних потреб студентів; можливість викладання спеціальних дисциплін іноземними мовами; можливість запрошення закордонних лекторів для читання спецкурсів і співпраці з ними в методичному та мовному плані; можливість для викладачів спеціальних дисциплін, котрі навіть не володіють мовами, через студентів і викладачів іноземних мов ознайомитися з сучасними закордонними фаховими публікаціями тощо. Крім того, така співпраця дасть можливість змоделювати автентичне професійне середовище на заняттях, підвищить статус викладачів, які, постійно навчаючись і самовдосконалюючись, йдуть у ногу з часом, завойовуючи тим самим авторитет серед студентів і стаючи взірцем для них. Слід зауважити, що на практиці реалізувати міжкафедральну взаємодію доволі складно з огляду на притаманну нашим ВНЗ інерційність, звичку до традиційних і добре знайомих форм організації навчального процесу. Тому, на нашу думку, впроваджувати інновацію слід поступово, крок за кроком, але інтенсивно і швидко.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, міждисциплінарна інтеграція, інтегративне навчання як інновації сучасної системи освіти спрямовані на формування цілісного професійного мислення, на вирішення проблеми підвищення ефективності професійної та іншомовної підготовки, об'єднавши їх у єдине ціле. Інакше кажучи,

міждисциплінарна інтеграція виступає потужним засобом для реалізації стратегічної мети професійно орієнтованої іншомовної підготовки – формування професійної мовної особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крупченко А.К., Кузнецов А.М. Генезис и принципы профессиональной лингводидактики : монография. Москва : Академия повышения квалификации и профессиональной переподготовки работников образования, 2011. 140 с.
2. Манушин Р. Взаимосвязь фундаментальных и прикладных аспектов образовательного процесса. *Наука и образование / МГТУ им. Н.Э. Баумана*. 2012. № 10. URL: <http://technomag.edu.ru/doc/467932.html> (дата звернення: 15.01.2019).
3. Попова Т.Г. Испанский научно-технический текст: традиции и современные подходы к изучению : монография. Москва : Изд-во РУДН, 2003. 160 с.
4. Хоменко О.В. Іншомовна підготовка студентів економічних спеціальностей в контексті глобалізації : монографія. Київ : КНУТД, 2014. 364 с.
5. Хоменко О.В. Тенденції іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей у контексті глобалізації: теоретико-методологічний аспект : дис. ... док. пед. наук : 13.00.04 / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т вищ. освіти. Київ, 2015. 400 с.
6. Davis J.R. *Interdisciplinary Courses and Team Teaching: New Arrangements for Learning*. Arisona : Oryx Press, 1997. 288 p.
7. Hutchinson T. *English for Specific Purposes: A Learner-centered Approach*. Hutchinson T., Waters A. Cambridge : Cambridge University Press, 1987. 315 p.

REFERENCES:

1. Krupchenko A.K. & Kuznetsov A.M. (2011). *Genesis i printsipy professionalnoy lingvodidaktiki: monografia*. [Genesis and principles of professional lingvodidactics: manuscript. Moscow [in Russian].
2. Manushin R. (2012). *Vzaimosviaz fundamentalnykh i prikladnykh aspektov obrazovatel'nogo procesa*. [Interconnection of fundamental and applied aspects of educational process – *Science and education*, 10 [in Russian].
3. Popova T.G. (2003). *Ispanskiy nauchno-tekhnicheskiiy tekst: traditsii i sovremennyye podkhody k izucheniyu: monografia*. [Spanish scientific and technical text: traditions and modern approaches to the learning: manuscript. Moscow].
4. Khomenko O.V. (2014). *Inshomovna pidhotovka studentiv ekonomichnykh spetsialnostey v konteksti hlobalizatsii: monohrafiya*. [Foreign language education of business students in context of globalization: manuscript. Kyiv: KNUITD. [in Ukrainian].
5. Khomenko O.V. (2015). *Tendentsii inshomovnoi pidhotovky studentiv ekonomichnykh spetsialnostey v konteksti hlobalizatsii: teoretyko-metodolohichniy aspekt*. [Tendencies of foreign language education of business students in the context of globalization: theoretical and methodological aspect. Doctor's thesis. Kyiv: Institute of Higher Education NAPS of Ukraine [in Ukrainian].